

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Ο συγγραφέας του παρόντος κειμένου καταθέτει τις σκέψεις του για τη διαδικασία της ανάγνωσης. Αφού την αναγνωρίσει ως διαμορφωτή της προσωπικότητας, την αποδίδει στην ανάγκη του ανθρώπου να ερμηνεύσει τον κόσμο και να συνομιλήσει με αυτόν. Ωστόσο, αποφαίνεται πως σήμερα η διαδικασία αυτή αντιμετωπίζεται ως πάρεργο. Ανατρέχοντας μάλιστα στο παρελθόν, αναδεικνύει τον σύγχρονο χαρακτήρα της ανάγνωσης, που επιτρέπει τη διαμόρφωση του εσώτερου εαυτού και την ατομική εξέλιξη μέσα από μια αλληλεπιδραστική σχέση με το ανάγνωσμα. Η ευελιξία-τοπική και χρονική- στην ανάγνωση καθιστά δυνατή την ταύτιση με τους χαρακτήρες και τον επακόλουθο διαμοιρασμό αλλά και πολλαπλασιασμό των εμπειριών.

97 λέξεις

B1.

α – Σωστό

β – Σωστό

γ – Σωστό

δ - Λάθος

ε – Λάθος

B2.α.

Η τέταρτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Πιο συγκεκριμένα, εντοπίζονται οι εξής μέθοδοι:

α) Σύγκριση – αντίθεση. Συγκρίνονται η πρακτική της ανάγνωσης στους παλαιότερους χρόνους («Για αιώνες ... Ευρώπης») με τον τρόπο που οι σύγχρονοι άνθρωποι διαβάζουν («Αλλά...νου μας». Λέξη κλειδί: «αλλά».

β) Αίτιο – αποτέλεσμα: Ως αίτιο παρουσιάζεται η εμφάνιση των τεχνολογιών κειμένου και η άνοδος της λαϊκής γραφής («Οι τεχνολογίες κειμένου... γραφής») και αποτέλεσμα η προώθηση της πρακτικής που αγαπάμε σήμερα... («βοήθησαν... στον νου μας»)

Επιπλέον, θα μπορούσαν να θεωρηθούν σωστοί και εξής τρόποι::

γ) Παραδείγματα: παρατίθενται μορφές τεχνολογιών κειμένου («όπως ο κινητός τύπος»)

δ) Αναλογία: Εντοπίζεται ομοιότητα ως προς την πρακτική ανάγνωσης ανάμεσα στους αρχαίους Έλληνες και στους μοναχούς της σκοτεινής εποχής. («Οι αρχαίοι Έλληνες... εποχής της Ευρώπης»)

B2.β.

Στη συγκεκριμένη παράγραφο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τα εξής ρηματικά πρόσωπα:

- β' ενικό: («...να σκέφτεσαι...»)
- α' πληθυντικό («...γινόμαστε...»)
- α' ενικό («προσωπικά κατάλαβα»)

Λειτουργία:

β' ενικό:

Ο πομπός δημιουργεί έναν αγωγό επικοινωνίας με τους δέκτες του, απευθύνεται άμεσα σ' αυτούς, είναι σαν να συνομιλεί μαζί τους και έτσι πετυχαίνει να τους καταστήσει συμμετοχούς στην προβληματική που αναπτύσσει, περνώντας τους με τον πιο άμεσο τρόπο το μήνυμά του. Ο τόνος καθίσταται διαλογικός, ενώ το ύφος και ο λόγος αποκτούν οικειότητα, θεατρικότητα, παραστατικότητα και δραματικότητα.

α' πληθυντικό:

Ο πομπός εντάσσει τον εαυτό του σε ένα ευρύτερο σύνολο ατόμων, π.χ. στους αναγνώστες χωρών όπως η Ελλάδα. Γίνεται «ένα με αυτούς», και έτσι πετυχαίνει να τους ευαισθητοποιήσει κατά τον καλύτερο και πιο αποτελεσματικό τρόπο, να τους περάσει άμεσα το μήνυμα και ενδεχομένως να τους πείσει. Ο λόγος του αποκτά ευρύτερη διάσταση και καθολικότητα,. Συχνά γίνεται και επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη (χρέος, ευθύνη). Το ύφος είναι ζωντανό και οικείο.

α' ενικό:

Χρησιμοποιείται προκειμένου ο πομπός να εκθέσει προσωπικές σκέψεις και απόψεις, γι' αυτό και προβάλλει την προσωπικότητά του. Προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια, ζωηρότητα και ενδιαφέρον στο λόγο, αφού η αφήγηση εμπεριέχει το στοιχείο της προσωπικής μαρτυρίας. Ο λόγος αποκτά υποκειμενικότητα, αφού τα πράγματα προσεγγίζονται μέσα από μια εσωτερική οπτική γωνία. Η εστίαση είναι εσωτερική. Λειτουργεί το προσωπικό φίλτρο του πομπού. Ο τόνος γίνεται εξομολογητικός.

B3.α

Και στα δύο παραδείγματα ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τη γλώσσα συνυποδηλωτικά – μεταφορικά. Πρόκειται για λαϊκές, καθημερινές εκφράσεις που προσδίδουν ζωντάνια στον λόγο.

Μεταγραφή σε κυριολεκτική – αναφορική λειτουργία της γλώσσας:

Ρίχτηκα με τα μούτρα → αφοσιώθηκα, επικεντρώθηκα, προσηλώθηκα, ασχολήθηκα με ζήλο

Έπεφτε στα χέρια μου → αποκτούσα, έβρισκα τυχαία.

B3.β.

σφυρηλατεί: διαμορφώνει, διαπλάθει

εναλλακτική: διαφορετική

προώθηση: διάδοση, εξάπλωση

μεγεθύνει: αυξάνει, μεγαλώνει, πολλαπλασιάζει

B4.α.

να κατανοήσουμε τον κόσμο → την κατανόηση του κόσμου

να μοιραστούμε αυτήν την εμπειρία μας → το μοίρασμα, τη μοιρασιά αυτής της εμπειρίας

Αλλαγή στο ύφος:

Με τη χρήση ρηματικών συνόλων προσδίδεται στο λόγο αμεσότητα και το ύφος καθίσταται ζωντανό και επικοινωνιακό. Αντίθετα, τα ονοματικά σύνολα μετατρέπουν το ύφος σε πιο επίσημο, τυπικό, απρόσωπο σοβαρό και αντικειμενικό.

B4. β.

1. Η διπλή παύλα λειτουργεί επεξηγηματικά. Πιο συγκεκριμένα, διευκρινίζει, αποσαφηνίζει τη συγκεκριμένη κοινωνική ατομική δραστηριότητα.
2. Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται για την αυτούσια παράθεση των λόγων του Αμερικανού συγγραφέα.
3. Τα εισαγωγικά εδώ χρησιμοποιούνται για να αποδοθεί η λέξη τέχνη μεταφορικά και εμφιατικά.

Γ1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο : Ομιλία σε ανοιχτή εκδήλωση του σχολείου.

Προσφώνηση: Αγαπητοί συμμαθητές και καθηγητές, κυρίες και κύριοι,

Πρόλογος: Αφόρμηση από επικαιρότητα – αναφορά στην Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου

Α΄ ερώτημα: Συμβολή του βιβλίου στη συγκρότηση της προσωπικότητας των νέων

1. Αποτελεί σημαντική πηγή γνώσεων και ιδεών:

- Το άτομο μπορεί να έρθει σ' επαφή με ένα μεγάλο κομμάτι της συλλογικής γνώσης -όποια κι αν είναι τα ειδικότερα ενδιαφέροντά του - καθώς τόσο τα επιστημονικά επιτεύγματα κάθε εποχής όσο και τα ιστορικά δεδομένα και οι φιλοσοφικές αναζητήσεις, έχουν καταγραφεί και αναλυθεί εκτενώς. Δίνεται έτσι η ευκαιρία στο άτομο να μελετήσει προσεκτικά και, άρα, να εμβαθύνει σε όποιο επιστημονικό ή άλλο αντικείμενο κινεί το ενδιαφέρον του
- Συνάμα, πέρα από την πρακτική πτυχή της απόκτησης γνώσεων, η επαφή με τα βιβλία προσφέρει στο άτομο τη δυνατότητα να παρακολουθήσει το ξεδίπλωμα της σκέψης και τους ποικίλους συλλογισμούς άλλων ανθρώπων -επιστημόνων, σημαντικών συγγραφέων, φιλοσόφων, ερευνητών κ.ά.-, με απώτερο όφελος τη συνειδητοποίηση της ευρύτητας του ανθρώπινου πνεύματος.
- Το άτομο έχει την ευκαιρία να αντικρίσει τον κόσμο και την κοινωνία μέσα από τα μάτια ενός άλλου ανθρώπου· έχει την ευκαιρία να κατανοήσει πόσο και πώς διαφοροποιείται η προσέγγιση της πραγματικότητας από διαφορετικούς μεταξύ τους ανθρώπους. Έρχεται, έτσι, αντιμέτωπο με την αλήθεια της πολυποικίλης θεώρησης και κατανόησης των πραγμάτων και κάνει ένα καίριο βήμα προς την αναγκαία διαλλακτικότητα και το σεβασμό των διαφορετικών απόψεων και αντιλήψεων.

2. Ενισχύει τη συλλογιστική ικανότητα του ατόμου:

- Μέσα από την προσεκτική μελέτη βιβλίων το άτομο έχει τη δυνατότητα να ασχοληθεί εκτενώς με τα ζητήματα που το απασχολούν, αποκτώντας όχι μόνο έτοιμες γνώσεις και ιδέες, αλλά -κυρίως- την ικανότητα να διαμορφώνει και να αποκρυσταλλώνει τις προσωπικές του απόψεις.
- Διερευνώντας από διαφορετική κάθε φορά οπτική γωνία το ίδιο θέμα αντιλαμβάνεται το πλήθος των παραμέτρων που οφείλει να λάβει υπόψη του προτού οδηγηθεί στα συμπεράσματα εκείνα που ικανοποιούν πληρέστερα τη δική του θεώρηση και αντίληψη. Ενώ, παράλληλα, μαθαίνει να διακρίνει τις επιφανειακές προσεγγίσεις, τις απλουστεύσεις, αλλά και τις δογματικές προσεγγίσεις, και καθίσταται έτσι πολύ πιο προσεκτικό στη διατύπωση των δικών του συλλογισμών.
- Η πλήρης διερεύνηση, άλλωστε, ενός θέματος, όπως αυτή φανερώνεται στο πλαίσιο ενός βιβλίου, συνιστά μια διαδικασία πολλών επιπέδων, υπό την έννοια πως πρέπει κάθε φορά να εξετάζονται κι οι αντίθετες θέσεις, ώστε να προκύπτουν ολοκληρωμένα και άρτια συμπεράσματα. Πρόκειται για μια διαλεκτική διαδικασία, που εθίζει το άτομο στη διεξοδική προσέγγιση των θεμάτων που το απασχολούν και, φυσικά, στην ανάγκη να αποζητά -και όχι να αποφεύγει- τον αντίλογο, διότι μόνο έτσι μπορεί να αντικρίσει τα καίρια ζητήματα από κάθε πιθανή πτυχή, και να καταλήγει σε ασφαλή συμπεράσματα.
- Επιπλέον, κάθε φορά που το άτομο έρχεται αντιμέτωπο με μια θεώρηση εκ διαμέτρου αντίθετη από τη δική του ή με μια εντελώς πρωτότυπη προσέγγιση, οδηγείται σ' έναν προβληματισμό που βαθαίνει καίρια τη σκέψη του.

3. Εμπλουτίζει τις γλωσσικές και εκφραστικές δυνατότητες του ατόμου:

Η ανάγνωση βιβλίων προσφέρει -ιδίως στους νέους ανθρώπους- τη δυνατότητα να έρθουν σ' επαφή με τα εκφραστικά μέσα πολλών συγγραφέων και να γνωρίσουν έτσι ποικίλους

τρόπους γλωσσικής διατύπωσης. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό όφελος, καθώς μέσω της γλωσσικής αυτής καλλιέργειας το άτομο διευρύνει, όχι μόνο τις εκφραστικές του δυνατότητες, αλλά και την ικανότητά του να κατανοεί ολοένα και πιο δύσκολα κείμενα

4. Ηθικοποιεί το άτομο:

Μέσα από την ανάγνωση βιβλίων το άτομο έρχεται σε επαφή με ηθικά πρότυπα συμπεριφοράς και ηθικές αξίες, με αποτέλεσμα την ηθική θωράκισή του.

5. Κοινωνικοποιεί το άτομο:

Η ανάγνωση βιβλίων φέρνει σε επαφή τους νέους ανθρώπους με σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα με αποτέλεσμα αυτοί να ευαισθητοποιούνται πάνω σε αυτά και να αποκτούν κοινωνική συνείδηση.

B Ερώτημα: Δράσεις εντός κι εκτός σχολείου που θα βοηθήσουν τους νέους να εμπλακούν στην αναγνωστική εμπειρία:

Δράσεις εντός σχολείου:

- Ενίσχυση του θεσμού των σχολικών βιβλιοθηκών.
- Ο εκπαιδευτικός να βοηθά τα παιδιά να εξοικειωθούν με ποικίλα είδη αναγνωσμάτων
- Ο εκπαιδευτικός θα μπορεί να οργανώνει και βιβλιοθήκη τάξης με πλούσιο και προσβάσιμο αναγνωστικό υλικό.
- Απαλλαγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας από την ανούσια αποστήθιση.
- Ενδοσχολικές συναντήσεις με συγγραφείς, ποιητές και πνευματικούς ανθρώπους, οι οποίοι θα προκαλέσουν το ενδιαφέρον των μαθητών για απόκτηση γνώσης.
- Οργάνωση μαθητικών διαγωνισμών λογοτεχνικών κειμένων .
- Επισκέψεις σε οργανωμένες βιβλιοθήκες ή σε εκθέσεις βιβλίων.

Δράσεις εκτός σχολείου:

- Η οικογένεια να ενθαρρύνει τα παιδιά να διαβάσουν εξωσχολικά βιβλία, δίνοντας ανάλογα ερεθίσματα
- Η πολιτεία έχει υποχρέωση να οργανώνει χώρους, όπου οι νέοι θα μπορούν να διαβάσουν, να ερευνήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις για θέματα που τους αφορούν.
- Εμπλουτισμός αυτών των χώρων με σύγχρονα βιβλία που καλύπτουν διαφορετικές ανάγκες στα σύγχρονα δεδομένα.
- Προώθηση του βιβλίου από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
- Διοργάνωση εκθέσεων βιβλίων σε τακτά χρονικά διαστήματα
- Οργάνωση λογοτεχνικών διαγωνισμών

Επίλογος:

Το βιβλίο και το διάβασμα μετασχηματίζει τη σκέψη του ανθρώπου και διαμορφώνει την προσωπικότητά του. Επομένως, είναι απαραίτητο να λάβουν χώρα συγκεκριμένες δράσεις εντός και εκτός σχολείου που θα ενισχύσουν τη φιλαναγνωσία.